

Československá meteorologická společnost
při Československé akademii věd
P r a h a

I N F O R M A Č N Í   V Ě S T N Í K

pro členy Společnosti

Praha, únor 1968

Číslo 19

Za obsah odpovídá :

Dr Zd. Gregor, v zastoupení věd.tajemníka

Souhrnná zpráva o činnosti ČSMS za r. 1967.

Čs. meteorologická společnost se v r. 1967 zabývala těmito hlavními úkoly :

1. Byl uspořádán odborný seminář " O problémech regionální meteorologie a klimatologie " - organisátor Slovenská meteorologická spoločnosť pri SAV - v Jasné pod Chopkem ve dne 16.-19.X. 1967. Seminář měl zahraniční účast z SSSR, Polska a Jugoslávie.
2. V pobočkách odezněly odborné přednášky, na nichž se podíleli jak českoslovenští odborníci, tak i hosté ze zahraničí (5 hostů).
3. Práce na "Slovníku meteorologického názvosloví", jejichž řízení se ujala pobočka v Brně, uspokojivě pokračují.
4. Z iniciativy pobočky v Praze byla sestavena skupina 10 odborníků, která se bude zabývat přípravou informativních přednášek o sputníkové a radarové meteorologii.
5. Pokračováno v propagační činnosti :
Pobočky Společnosti i Slovenská meteorolog.spoločnosť organizovaly zájmové přednášky pro veřejnost a v rámci oslav Světového dne meteorologie bylo Slovenskou společností uveřejněno v tisku 10 odborných článků.
Stálá hlídka počasí, udržovaná pražskou pobočkou byla koncem roku 1967 přemístěna z výlohy Čedoku do vlastního stánku ve Františkánské zahradě (zahraďa mezi Václavským nám. a Jungmannovým nám. za průchodem Alfa)
6. Dva členové ČSMS - prof.Dr. Al. Gregor,DrSc a prof.Dr.M.Konček,DrSc byli jmenováni čestnými členy Meteorologické společnosti NDR. Diplomy jim byly předány na konferenci v Postupimi.
7. Přípravné práce pro zřízení "Meteorologického musea" byly v posledním půl roce zdrženy vážným onemocněním a posléze úmrtím předsedy této komise - s. V.Briedoně.

Hlavní výbor ČSMS se sešel v druhém pololetí dvakrát a sice

18.X.1967 u příležitosti semináře v Mikulášské chatě v Jasné pod Chopkem. Obsah schůze byl následující :

Bylo provedeno hodnocení činnosti ČSMS za 1. pololetí - plán činnosti byl plněn.

Prof.Konček sdělil, že pozval k návštěvě ČSSR prof.Kondratěva z SSSR a k přednášce pro ČSMS. Prof.Kondratěv se omluvil zaneprázdněním a pozval prof.Končka do SSSR. Tato návštěva má být uskutečněna v r. 1968.

Dr Vesecký podal zprávu o činnosti terminologické komise. Seznámil přítomné s plánem prací, jak jej vypracoval plk. Čejka

Plán činnosti ČSMS na r. 1968 byl navržen v hrubých rysech takto :

- pokračovat v odborných přednáškách, příp. pořádání seminářů v pobočkách,
- pokračovat v pracích na meteorologickém slovníku,
- dále shromažďovat materiál vhodný pro meteorolog. sbírky budoucího musea,
- udržovat v Praze provoz meteorologického stánku,
- propagovat meteorologii tiskem i rozhlasem.

- připravit oslavu Světového dne meteorologie,
- prohlubovat spolupráci mezi meteorolog. společnostmi spřátelených států.

Navržený plán byl schválen a doporučeno, aby pobočky detailně tento rozpracovaly a zaslaly plány své činnosti do příští schůze HV, aby mohl být plán celkově projednán a upřesněn.

Počátkem roku (t.j. v prvním čtvrtletí 1968) bude svoláno Valné shromáždění, kterému bude předcházet Valné shromáždění Slovenské meteorologické společnosti a výroční schůze poboček ČSMS. Pobočky sdělí do příští schůze HV, koho by do nového hlavního výboru ČSMS doporučovaly.

Prof. Möller z Mnichova sdělil prof. Končkovi, že na jaře r. 1968 bude uspořádána konference v Hamburku. Oficiální pozvánka bude zaslána později

Prof. Běl(MLR) sdělil, že Maďarská meteorolog. společnost bude pořádát v létě 1968 tzv. Wandertagung a předběžně zve členy ČSMS (v rámci spolupráce spřátelených meteorolog. společností)

Další schůze HV-ČSMS se konala 30.11. 1967 v Praze,

kde v přítomní při zahájení vzpoměli zesnulého člena ČSMS-předsedy komise pro museální sbírky s. V. Briedoně.

Jednotlivé pobočky předložily upřesněný plán činnosti na r. 1968 :

Pražská pobočka :

- Uvedení do provozu meteo-budky , doplňované denní mapou počasí
- Uspořádání 1-2 denního semináře o sputníkové meteorologii
- Uspořádání cyklu přednášek o nové moderní výpočetní technice (s.Pechala a s. Škoda pověřeni jeho zajištěním)
- Uspořádání obecné přednášky o výpočetní technice : děrnoštitkové stroje, analogové počítače, samočinné počítače číslové
- Uspořádání přednášky o radarové meteorologii (o její provedení bude požádán s. plk.Čejka)
- Ofotografování historické meteorologické literatury (o možnosti se dohodne Dr Brádka s Ing Šťastným).

Pobočka Hradec Králové :

- Konat pravidelně každý 2.měsíc schůzi výboru a každý 3.měsíc členskou schůzi pobočky spojenou s odbornou přednáškou
- Uspořádat exkurse do Opocna do Výzkum.ústavu lesnického
- Propagovat meteorologii v místním tisku, příp. zřízením stálé meteorologické výlohy uprostřed města s aktuální náplní, doplňovanou denními mapami s údaji o konkrétním stavu povětrnosti.(Předběžné jednání na MNV bylo příznivé a ukazuje se možnost realizace).

Pobočka Brno :

- Pokračovat v odborných přednáškách
- Pokračovat v pracech na meteorolog. slovníku činností členů autorského kolektivu a členů terminologické komise a vydávání oběžníků podle požadavků autorského kolektivu
- Spolupracovat s komisí pro meteorologické památky
- Provést akce u příležitosti Světového dne meteorologie
- Napomáhat vědecké práci meteorologických pracovišť v okruhu působnosti pobočky
- Propagovat meteorologii tiskem i rozhlasem
- Podle možnosti uspořádat přednášky zahraničních odborníků - hostů ČSMS.

- Slovenská meteorologická spoločnosť - plánuje svoju činnosť 3 hlav. body
- 1/ Prednášková činnosť - usporiadať cca 6 prednášok členů ČSMS; u príležitosti oslav Svět.dne meteorologie usporiadať seminář k problému "Klimatologické podmienky Západoslovenského kraja" a prednášku k meteorolog. dni s nástinom práce všech složek na Slovensku
  - 2/ Popularizační činnosť - denním tiskom i populárnými časopisy
  - 3/ Činnosť komise pro museální sbírky - plán této komise zatím není pro r. 1968 detailně rozpracován vzhľadem k úmrtí jejího předsedy. Vedoucím komise bude pravděpodobně s. Valovič.

Všechny orgány Čs. meteorolog. společnosti připraví výroční členskú schůze a volby nových výborů. Valné shromáždění Slovenské meteorolog. společnosti bude 22. března 1968 v Bratislavě; v Praze v následujícím týdnu 26.III.1968.

Připomínky k Organizačnímu řádu ČSMS byly podány na ČSAV a vyzněly následovně :

- § 1, odst.1 : Čsl..... společnost při ČSAV je dobrovolným výběrovým sdružením, vědeckých, odborných a školských pracovníků ve všech oborech meteorologie (včetně klimatologie) ve smyslu zákona .....
- dtto 3 : Nedílnou součástí ČSMS je Slovenská meteorolog.společnosť při SAV, jež se spravuje .....
- § 4, odst.2 : Upustit od členů registrovaných
- 4 : Vypustit
- 8 : Při rozvíjení své činnosti spolupracuje s ČSAV a SAV příbuzných oborů, s vysokými a odbornými .....
- § 6, odst.1 : Řádným členem společnosti se může stát osvědčený vědecký nebo odborný pracovník .....
- § 15, odst.1 : Valné shromáždění ..... je svolat zpravidla jednou za rok, nejméně však za 3 roky .....
- § 28 : Přehodit 3. a 4. odstavec
- § 30, odst.3 : Předsednictvo ... místo Společnosti má být správně Pobočky
- § 33, odst.2 : Výši zápisného ..... patří pod § 14, odst.2.

Podle usnesení HV-ČSMS nebudou u dosavadních členů rozlišování členové řádní a mimořádní, toto dělení by mohlo přijít v úvahu u nově přihlašovaných členů.

Dr Podzimek oznámil návštěvu doc.dr.Preininga z University ve Vídni, který bude mít přednášku 2.února 1968 v Hydrometeorologickém ústavu na téma z oboru znečišťování ovzduší.

Spolupráce s Maďarskou meteorologickou společností

Podle zprávy prof.Končka bude usporiadať koncem srpna 1968 v Magyar-mossonovaru (MLR) v blízkosti hranic ČSSR společné setkání členů obou společností s odbornými přednáškami a diskusemi. Upřesněný program bude maďarskou stranou zaslán písemně.

Zpráva z terminologické komise

Práce na terminologickém slovníku pokračují. Komise pokládá za užitečné nespokojit se s přeložením slovníku SMO, ale použít jej jako základ a zpracovat další hesla podle naší vlastní potřeby. Vzhledem k tomu, že ve slovníku SMO jsou hesla velmi stručná, doporučuje se pokračovat v přípravách k sestavení terminologického slovníku tak, jak již na dřívějších jednáních term. komise bylo dohodnuto. Připravovaný slovník nebude mít charakter slovníku naučného, proto není zapotřebí, aby vysvětlivky k heslům byly rozsáhlé. Členové terminologické komise souhlasí s harmonogramem prací, předloženým s. plk. Čejkou a žádá všechny členy komise, aby se aktivně zúčastnili svým hlasem pro určení přednostních názvů hesel, jak byly předloženy autorským kolektivem, a byli nápomocni tomuto kolektivu při vypracování konceptu hesel slovníku. Příští schůze term. komise bude v druhé polovině dubna neb počátkem května 1968.

Meteorologická informační skříň

V listopadu 1967 byla s konečnou platností umístěna meteorologická informační skříň ve Františkánské zahradě poblíž vchodu z pasáže divadla Semafor. Před tímto konečným umístěním bylo všechno zařízení dvakrát stěhováno, a to z výkladní skříně n.p. Čedok do výkladní skříně Lázeňská služba.

Jaký je vzhled nové skříně? Je rozdělena na dvě části, z nichž menší (pravá část) je konstruována v podobě meteorologické budky a jsou v ní umístěny tyto přístroje: a) teroid, mikrobarograf, teploměr a vlhkoměr. V levé části jsou umístěny přízemní synoptické mapy Evropy a Československa. Kromě toho ve formě tabulky je uvedeno počasí v nejdůležitějších našich městech a lázeňských místech. Všechny tyto materiály včetně předpovědí jsou denně vyměňovány, takže meteorologická informační skříň skutečně informuje Pražany o aktuálním počasí. Z prvních reakcí je zřejmé, že na tomto velmi exponovaném místě bude meteorologická skříňka dobře plnit svoje poslání.

Výbor pražské pobočky ČSMS děkuje všem pracovníkům, kteří přispěli svoji prací nebo iniciativními návrhy při výstavbě našeho stánku.

Zprávy z poboček ČSMS :

Činnost Pražské pobočky v první polovině r. 1967 byla poměrně slabá a zajišťovala v podstatě pouze činnost meteorolog. výkladní skříně. Projednala dále návrh připomínek k nově navrhovanému organizačnímu řádu vědeckých společností ČSAV.

V druhé polovině roku zajistila přestěhování meteorolog. výkladu a v listopadu instalovala vlastní skříň ve Františkánské zahradě. Práce spojená s přípravou a instalací met. skříně byla značná. Především se na této práci podílel Dr. Jan Brádka, s. J. Rybář a s. Tupý.

Z přednáškové činnosti zajistila pražská pobočka 2 přednášky a to Dr. Vukmiroviče z Jugoslaviie a Dr. Kalenkoviče z Výpočetního centra SO AV SSSR. - Byly vytvořeny 2 další skupiny, které se budou zabývat popularisací nových meteorolog. disciplín a to v oborech sputnikové a radarové meteorologie a samočinných počítačů.

První skupina (sputniková a radarová meteorologie) vedená Dr. M. Koldovským uspořádá dvoudenní seminář koncem května 1968. Druhá skupina uspořádá 2 - 3 denní seminář (popř. cyklus přednášek) o samočinných počítačích, způsobech programování a metodách výpočetní techniky v listopadu 1968.

Pravidelné přednášky, konající se vždy ve čtvrtek (každých 14 dní) v Komořanech budou pokračovat i nadále v únoru a březnu.

Zpráva o činnosti pobočky H r a d e c K r á l . nedošla

Zpráva o činnosti pobočky B r n o za r. 1967

- 26.4. členská schůze s pietní vzpomínkou na zemřelého čestného předsedu prof. Dr. V. Nováka
přednáška Dr. Václava Hlaváče : Nová metoda pro objektivní porovnání sekulár. kolísání a abnormalit teploty a její použití pro dlouhodobé prognózy
- 3.5. odb. přednáška zahr. hosta Dr. Christiana Hänsela, z GÜ University K. Marxe v Lipsku : Temperaturadvektion und Vertikalbewegung im Mechanismus der Luftdruckänderungen. Přednáška byla tlumočena do češtiny.
- 10.5 a 8.6 - schůze výboru pobočky. Byla uspořádána 1 exkurse posluchačů university J.E. Purkyně, studujících meteorolog. předměty do výcvikového prostoru a laboratoří pro výcvik meteorologů VAAZ

V druhém pololetí byly uskutečněny 2 výborové a 1 členská schůze, 1 odborná přednáška a po jedné relaci v tisku a rozhlasu.

Za nejzdařilejší akci je nutné považovat členskou schůzi spojenou s besedou o vědecko-výzkumných úkolech v meteorologii řešených v současné době na brněnských meteorologických pracovištích (17.11.) na které zástupci 4 největších pracovišť Univ. J.E. Purkyně, Vys. školy zemědělské, Geografického ústavu ČSAV a Voj. akademie A. Zápotockého podali přehled o řešených úkolech a dosažených výsledcích. Také odb. přednáška Dr. J. Jílka "Přehled metod dlouhodobé předpovědi počasí" a "Poznatky z využití meteorologických družic" vzbudily zájem posluchačů a napomohly k určitému pokroku při návrhu zařízení pro příjem z meteorologických družic, na kterém se pracuje na VAAZ.

Zpráva Slovenské meteorolog. společnosti při SAV o činnosti za r. 1967

Odborné přednášky :

- 16.1 : prof. Brandejs "Otvorené termodynamické systémy v meteorológii"
3.2 : V. Briedoň-doc. Šamaj : Počiatky meteorolog. pozorování na území Slovenska
- 22.2 : Ing. M. Novotný : Projekt svetovej služby počasia pred konečným schválením na kongrese SMC
- 22.3 : Dr. Petrovič Š. : Komplexná klíma Štrbského Plesa a jej dynamicko-klimatické zhodnotenie
- 25.4 : Dr. V. Hlaváč : Nové metódy objektiv. spracovania met. pozorování a ich použitie.
- 5.5. : Dr. Ch. Hänsel : Empirische Ergebnisse über die Advektion und adiabatischen Anteile an den lokalen Temperaturveränderungen der freien Atmosphäre
- 25.5. : Dr. Réthly : Geschichte der Entwicklung der Meteorologie in der Slowakei
- 27.6. : Dr. Tollner : Das Verhalten der Ostalpengletschern in den letzten 80 Jahren účasť
- 18.12. : Dr. Macek : História fenologických pozorování a ich spracovanie pro južnú Moravu

Semináře :

16.-19.X. O problémech regionální meteorologie a klimatologie v Jasnej, který prerokoval :

1. Potreby vymedzení makro i mikroklimatických rajónov na území ČSSR a posúdil vhodnost použití a určitých metod z hlediska potřeb některých odvětví národního hospodářstva
2. Účelnost používaných kritérií klimatické rajonizácie a možnosti zavedení metodik opierajúcich sa o spracovanie samočinnými počítačmi.
3. Prvky regionálnosti v priebehu počasia na území ČSSR a ich uplatnenie v praktickej činnosti
4. Dosiahnuté výsledky a tiež celkové zamorenie výskumu na úseku klimatickej regionalizácie.

Semináru sa zúčastnilo 60 domácich odborníkov. Zo zahraničia boli seminári prítomní zastupcovia to Sovietskeho Sväzu, Poľska, Juhoslávie.

Po otváracom prejave a pozdravoch hostí predniesol Prof. Konček k 50.

výročiu Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie prejav na tému

"Úspechy sovietskej meteorologie a klimatologie za uplynulé polstoročie"

Popularizácia:

1. Členovia spoločnosti na základe požiadaviek rozličných záujemcov vykonali viacero odborne-populárnych prednášok z odboru meteorologie
2. Výbor spoločnosti v spolupráci s jednotlivými pracoviskami zabezpečil cca 15 exkurzií žiakov stredných škôl
3. Výbor organizoval oslavu Svetového dňa meteorologie. Pri tejto príležitosti bolo v dennej a inej populárnej tlači uverejnení asi 10 článkov
4. Členovia spoločnosti sa podielali na činnosti terminolog. komisie

Činnosť komisie pre meteorolog. pamiatky :

Pokračovalo sa v evidovaní prírastkov historických zbierok získaných darom od jednotlivcov i podnikov. Celkový stav evidovaných predmetov (väčšina písomnosti) je 410 kusov. Ďalšie čakajú na spracovanie.

Neuskutečnila sa naplánovaná oprava prístrojov v dôsledku nepridelenia finančnej úhrady zo strany ČSAV.

Zpráva hospodáře :

Upozorňujeme všechny členy, kteří cestují na účet ČSMS, aby cestovní účty předkládali svému zaměstnavateli k likvidaci a proplacení.

Společnost pak bude tyto cestovní účty zaměstnavateli refundovat.

Tyto pokyny nám byly dány při revizi finančního hospodaření revizními orgány ČSAV.

Tyto orgány také vyžadují, aby členské příspěvky byly vyrovnány nejdříve v prvním pololetí běžného roku. Prosíme členy, aby dodržováním těchto pokynů nám umožnili dobrý kontakt s finančními orgány ČSAV.

K romuto číslu Věstníku je připojena

a- složenska, kterou použijte lask. k zaplacení členských příspěvků

b - dotazník, který po vyplnění lask. odešlete, aby v sekretariátě mohl být vydán nový seznam členů ČSMS a přepracována kartotéka podle všech změn, které u členstva nastaly.

Zpráva o finančním hospodaření za r. 1967

Počáteční hotovost :	pokladna	53,50	Kčs	
	Stát.spořitelna	13 688,62	"	☆/
	Zálohy u poboček	621,75	"	
	Inventář	390,75	"	
Příjmy :	členské příspěvky	2 160.-	"	
	dotace od ČSAV	12 000.-	"	
	odtatní příjmy	349,04	"	
		<hr/>		
	Celkem	<u>29 263,66</u>	<u>Kčs</u>	

☆) z toho Kčs 10,940,67 cizí peníze určené na Sborník z Liblické konf.

<u>Výdaje</u> - Hl. výboru :	mzdový fond	3 600.-	Kčs
	odměny za práce	314,20	"
	cestovné	2 405,70	"
	materiál. výdaje	186.-	"
	práce a služby	695,20	"
	finanč. náklady	<u>364,50</u>	
		7 565,60	
Poboček :	odměny za práce	6 085,-	"
	materiál.výdaje	143.-	"
	práce a služby	142,20	"
nákup Sborníků od ČSAV		<u>8 554,60</u>	"
		22 490,40	Kčs
konečná pokladní hotovost		628,20	"
" hotovost u Stát.spořitelny		4 747,16	"
inventář -převed. na r. 1968		390,75	"
zálohy u poboček převedené na r. 1968		<u>1 007,15</u>	"
		<u>29 263,66</u>	<u>Kčs</u>
		=====	